

Protokół

kontroli kompleksowej przeprowadzonej w Urzędzie Gminy w Pacanowie

I. Oznaczenie jednostki podlegającej kontroli:

Urząd Gminy Pacanów; ul. Rynek 15; 28-133 Pacanów; NIP: 655-11-84-418;
REGON: 000548710, Telefon: 41 376 54 03, 41 376 52 88, 41 376 54 61 (Sekretariat);
Fax: 41 376 59 80; e-mail: ug@pacanow.pl. Wójtem Gminy Pacanów jest Pan Wiesław Skop.

II. Imię i nazwisko, stanowisko służbowe inspektorów oraz numer i data upoważnienia do przeprowadzenia kontroli:

Kontrolę przeprowadzili pracownicy Wydziału Polityki Społecznej Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach: Grzegorz Trapcia – Wojewódzki Koordynator Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, starszy inspektor wojewódzki Wieloosobowego Stanowiska ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Nadzoru nad Systemami Informatycznymi w JOPS oraz Anna Korcipa – inspektor wojewódzki Wieloosobowego Stanowiska ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Nadzoru nad Systemami Informatycznymi w JOPS na podstawie art. 7 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie z dnia 29 lipca 2005 r. (Dz. U. z 2005 r., Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.) oraz Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej w sprawie nadzoru i kontroli nad realizacją zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie z dnia 3 czerwca 2011 r. (Dz. U. Nr 126, poz. 718) oraz odpowiednio upoważnień Nr 714/2014 i 715/2014 wydanych z upoważnienia Wojewody Świętokrzyskiego przez Zastępcę Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Panią Renatę Segiecińską.

III. Data rozpoczęcia i zakończenia czynności kontrolnych:

Kontrolę przeprowadzono w dniu 21 lipca 2014 roku. Dokonano wpisu do *Książki kontroli Urzędu Gminy* pod pozycją nr 6/2014.

IV. Określenie przedmiotu i zakresu kontroli oraz okresu objętego kontrolą:

Realizacja przez samorząd gminny zadań własnych w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie wynikających z art. 6 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2005 r. Nr 180, poz. 1493 z późn. zm.):

1. Sposób opracowania, przyjęcia i realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie;
2. Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie;

3. Sposób zapewnienia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia;
4. Sposób utworzenia i działania zespołu interdyscyplinarnego.

W zakresie realizacji zadań, o których mowa w pkt. 1-3 kontrolą objęto okres od 1 stycznia 2013 r. do dnia kontroli. Zakres kontroli realizacji zadania, o którym mowa w pkt. 4 obejmował okres od poprzedniej kontroli przeprowadzonej w dniu 17 września 2013 r. do 21 lipca 2014 r.

V. Opis stwierdzonego w wyniku kontroli stanu faktycznego, w tym ujawnionych nieprawidłowości oraz ich zakresu i skutków:

Ad. 1 Sposób opracowania, przyjęcia i realizacji Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie.

Do końca II kwartału 2014 r. Gmina Pacanów nie realizowała zadania polegającego na opracowaniu i realizacji gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie, do czego gminę zobowiązuje art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie. Rada Gminy Pacanów w dniu 30 czerwca 2014 r. Uchwałą Nr LIII/327/14 przyjęła Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w Gminie Pacanów na lata 2014-2019, co było efektem pisma PS.VI.9452.8.2014 monitującego konieczność przyjęcia w/w Programu wystosowanego w maju 2014 r. przez zastępcę dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Świętokrzyskiego Urzędu Wojewódzkiego w Kielcach.

Przyjętą w/w Uchwałę pracownicy merytoryczni Wydziału Polityki Społecznej zaopiniowali z uwagami, stwierdzając, iż nazewnictwo programu użyte w §1 w/w aktu prawa miejscowego jest niezgodne z wymogiem określonym w art. 6 ust. 2 pkt. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 roku o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, zgodnie z którym do zadań własnych gminy należy: opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy w rodzinie.

Zawartość Gminnego Programu, stanowiącego załącznik do niniejszej uchwały stanowią w głównej mierze: wprowadzenie do problematyki przemocy w rodzinie oraz wyniki badań ogólnopolskich dot. przemocy w rodzinie, postaw społecznych wobec w/w problemu (6 stron programu). Pozostałą część załącznika stanowi 6 stron zawierających: statystkę dotyczącą liczby interwencji w rodzinach w gminie Pacanów, w tym skutkujących wszczęciem procedury Niebieskie Karty; liczbę zawiadomień przekazanych organom ścigania na podstawie art. 207 kodeksu karnego; dane dot. liczby dzieci zabranych z rodzin dotkniętych przemocą; zasoby instytucjonalne Gminy; cel główny; cele szczegółowe; monitorowanie i ewaluację programu; wskazanie źródeł finansowania programu; przewidywane efekty programu; wykaz lokalnych instytucji i podmiotów realizujących zadania w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie [Zał. Nr 1].

Program nie zawiera gruntownej analizy zjawiska przemocy w rodzinie na terenie gminy, nie określa konkretnych działań, których realizacja służyłaby osiągnięciu celów szczegółowych oraz długofalowego celu głównego jakim jest ograniczenie zjawiska przemocy w rodzinie. Zakładany monitoring i ewaluację skutecznie uniemożliwia brak harmonogramu działań, który poza terminami działań powinien wskazywać odpowiedzialne za ich realizację podmioty i instytucje.

Ponadto warto zauważyć, iż pomimo przyjęcia w/w Programu 30 czerwca 2014 r. do dnia 21 lipca 2014 r. nie był on realizowany.

W toku kontroli na podstawie wyjaśnień Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Pacanowie ustalono, iż jedynymi działaniami prowadzonymi w okresie kontroli skorelowanymi z obszarem przeciwdziałania przemocy w rodzinie były przedsięwzięcia prowadzone w ramach Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Pacanów oraz działalność Zespołu Interdyscyplinarnego [Załącznik Nr 2].

Ad. 2 Prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie w szczególności poprzez działania edukacyjne w rodzinach zagrożonych przemocą w rodzinie.

Gmina Pacanów nie dysponuje punktem konsultacyjnym świadczącym pomoc osobom z rodzin dotkniętych przemocą. Jak wynika z wyjaśnień Kierownika GOPS [załącznik nr 2] osoby z rodzin dotkniętych przemocą są przyjmowane przez gops bądź kierowane do policji, służby zdrowia, sądu albo do PCPR Busko, z którym utrzymywany jest stały kontakt. PCPR posiada specjalistów w tym zakresie działających w Zespole Interwencji Kryzysowej obejmujących teren powiatu (...) Zespół Interwencji Kryzysowej przyjął cztery znane nam rodziny z terenu Gminy Pacanów. Zespół kontrolerów nie znalazł w poddanych analizie procedurach żadnych dowodów na kierowanie do jakichkolwiek placówek pomocowych osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Należy więc uznać, iż nawet jeśli osoby szukały pomocy w innych instytucjach robiły to z własnej inicjatywy, a działanie to nie było wynikiem skoordynowanych i ukierunkowanych działań pomocowych wynikających z indywidualnego planu pomocy opracowanego przez Zespół Interdyscyplinarny. Należy więc uznać, iż gmina Pacanów nie realizowała zadań wynikających z art. 6 ust. 2 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

Pomimo realizacji przedsięwzięć o charakterze profilaktycznym organizowanych ze środków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych [załącznik Nr 2] należy zauważyć, iż w okresie kontroli działania edukacyjne, ukierunkowane na wzmocnienie kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą, o których mowa w art. 6 ust. 2 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nie były realizowane. Kwalifikowanie rodzin do w/w działań powinna poprzedzać diagnoza identyfikująca rodziny, w których przemoc jeszcze nie występuje, potencjalnie zagrożone tym zjawiskiem z uwagi na towarzyszące im inne problemy społeczne.

Ad 3. Sposób zapewnienia osobom dotkniętym przemocą w rodzinie miejsc w ośrodkach wsparcia.

Gmina Pacanów do dnia kontroli nie dysponowała ośrodkiem wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie. W okresie kontroli zaszła konieczność zapewnienia ochrony osobie doświadczającej przemocy w rodzinie poprzez odizolowanie jej od sprawcy. Osoba ta z uwagi na niepełnosprawność intelektualną umieszczona została w Domu Pomocy Społecznej. Decyzja umieszczenia kobiety w DPS przez Zespół Interdyscyplinarny potwierdzona została orzeczeniem sądu [załącznik Nr 2]. Zdaniem zespołu kontrolnego należało rozważyć możliwość zapewnienia tej osobie wsparcia w innej formie (np. mieszkanie chronione i ŚDS), tak aby mogła

ona nadal funkcjonować w środowisku. Działanie takie uzasadnione jest nie tylko dobrem osoby doznającej przemocy, ale także jest zasadne ze względów ekonomicznych dla gminy.

W toku kontroli, na podstawie sprawozdania jednorazowego w CAS o symbolu: PS.VI.O.DZ.2014 za okres I-XII 2013 r. oraz wyjaśnień Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej Pana Edwarda Wojniaka ustalono, iż w okresie poddanym ocenie na terenie Gminy prowadzono interwencje w trybie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, których konsekwencją było odebranie przez pracowników socjalnych dziecka z rodziny dotkniętej przemocą. Szesnastoletnia dziewczynka została umieszczona w placówce na pięć miesięcy. Po tym okresie, ze względu na poprawę sytuacji w rodzinie i podjęcie leczenia przez matkę, dziecko mogło wrócić do rodziny biologicznej.

Ad 4. Sposób utworzenia i działania zespołu interdyscyplinarnego

Zespół Interdyscyplinarny w gminie Pacanów został powołany Zarządzeniem Nr 19/2012 Wójta Gminy Pacanów z dnia 13.02.2012 roku [zał. Nr 3]. Załącznik do w/w Zarządzenia stanowi *REGULAMIN PRACY GMINNEGO ZESPOŁU INTERDYSCYPLINARNEGO DS. PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY W RODZINIE W GMINIE PACANÓW*. Podczas kontroli przeprowadzonej w Urzędzie Gminy w Pacanowie w dniu 17 września 2013 r. zwrócono uwagę, iż nie wszystkie zapisy Regulaminu są zgodne z obowiązującym prawem. Dotyczy to § 4 pkt. 3 i 4 Regulaminu, który ogranicza możliwość tworzenia grup roboczych jedynie do osób powołanych w skład Zespołu Interdyscyplinarnego.

Główne zadanie grup roboczych powinno polegać na opracowaniu i realizacji planu pomocy w indywidualnych przypadkach oraz monitorowaniu sytuacji rodzin dotkniętych lub zagrożonych przemocą. Skuteczną pomoc rodzinom dotkniętym przemocą mogą świadczyć profesjonaliści realizujący zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie w najbliższym otoczeniu osób i rodzin dotkniętych przemocą w rodzinie. Decyzję dotyczącą składu Grupy Roboczej powinno podejmować się w zależności od potrzeb, dostosowując jej skład do indywidualnych przypadków, zważając w szczególności na sytuację osób doznających przemocy w rodzinie i mając na względzie art. 9a ust. 12, z którego treści wynika możliwość powoływania do grup roboczych przedstawicieli innych podmiotów, specjalistów w dziedzinie przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Pomimo, iż w dniu 30 października 2013 r. wystosowano wystąpienie pokontrolne do Pana Wiesława Skopa Wójta Gminy Pacanów, którego pierwsze zalecenie pokontrolne dotyczyło konieczności dostosowania aktów prawa miejscowego (tj. Zarządzeniem Nr 19/2012 Wójta Gminy Pacanów z dnia 13.02.2012) do powszechnie obowiązujących przepisów prawa, wynikających z ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, a Pan Wójt pismem znak: OPS8127W.43.2014 z dnia 27 stycznia 2014 roku zapewnił o jego realizacji, niezgodny z prawem zapis nie został do dnia kontroli zmieniony.

Zgodnie z Zarządzeniem w skład Zespołu wchodzi piętnaście osób:

1. Krzysztof Naporowski – Przewodniczący Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych – Pełniący funkcję Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego;
2. Joanna Kaczor – pracownik socjalny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pacanowie;
3. Maria Grzyb – pracownik socjalny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pacanowie;

4. Bożena Laska – pracownik socjalny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pacanowie;
5. Małgorzata Budzyńska – pracownik socjalny Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Pacanowie;
6. Ilona Głowniak – pielęgniarzka środowiskowa;
7. Mł. Aspirant Dariusz Rasała – dzielnicowy Komisariatu Policji w Stopnicy;
8. Robert Piekarski – pedagog szkolny w Szkole Podstawowej i Gimnazjum w Pacanowie;
9. Jolanta Rogala – nauczycielka w Szkole Podstawowej w Oblekoniu;
10. Katarzyna Łuszcz – pedagog w Szkole Podstawowej i Gimnazjum w Ratajach;
11. Tomasz Kapacki – nauczyciel w Szkole Podstawowej w Wójczy;
12. Gabriela Czechowska – nauczycielka w Samorządowym Przedszkolu w Pacanowie;
13. Anna Skorupa – Zastępca Prokuratora Prokuratury Rejonowej w Busku Zdroju;
14. Lucyna Karamara – kurator społeczny dla dorosłych Sądu Rejonowego w Busku Zdroju;
15. Witold Kseń – członek Zarządu Stowarzyszenia Miłośników Gminy Pacanów.

W okresie objętym kontrolą Zespół Interdyscyplinarny spotkał się 4 razy (4.X.2013 r., 2.XII.2013 r., 24.II.2014 r. oraz 26.V.2014 r.). Przed kontrolą przeprowadzoną 17 września 2013 r. Zespół Interdyscyplinarny spotkał się w 2013 roku tylko jeden raz w dniu 18 lipca. Regularność spotkań Zespołu Interdyscyplinarnego zgodna z art. 9a pkt. 7 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie świadczy o realizacji przez gminę jednego z zaleceń pokontrolnych.

Pomimo śmierci Pana Witolda Ksenia w dniu 3 października 2013 r. do dnia kontroli nie zmieniono zarządzenia w sprawie powołania zespołu interdyscyplinarnego.

Ponadto Pani Lucyna Karamara nie wzięła udziału w ani jednym posiedzeniu Zespołu. Pomimo, iż Prezes Sądu Rejonowego w Busku Zdroju wyznaczył Ją pismem Nr Prez. Adm. 5101-8/12 z dnia 16 stycznia 2012 r. [zał. Nr 4] do udziału w pracach Zespołu, odmówił Jej oddelegowania na posiedzenie w dniu 4 października 2013 r. tłumacząc, iż nie ma możliwości oddelegowania Pani Lucyny Karamary na posiedzenie zespołu, gdyż jest ona kuratorem społecznym [zał. Nr 5]. Na kolejne posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego, z nie wyjaśnionych przyczyn, Pani Lucyna Karamara nie była już zapraszana. Warto zwrócić uwagę, iż nawet gdy przełożony członka zespołu interdyscyplinarnego odmówi jego oddelegowania, przewodniczący zespołu interdyscyplinarnego powinien wystąpić o wyznaczenie zastępstwa i poprosić wójta o zmianę składu zespołu.

Szczegółowe warunki funkcjonowania zespołu określają: Uchwała Nr XVIII/110/11 z dnia 25 listopada 2011 r. oraz Uchwała Nr XLVII/299/14 Rady Gminy Pacanów z dnia 7 stycznia 2014 roku zmienia niektóre zapisy w/w akcie prawnego, dostosowując je do przepisów obowiązującego prawa zgodnie z zaleceniami pokontrolnymi wydanymi przez Wojewodę 30 października 2013 r.

Zespół Interdyscyplinarny w Pacanowie działa niezgodnie z zapisami ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, rozporządzenia dot. procedury „Niebieskie Karty” oraz w/w uchwały rady gminy, które określają zadania i kompetencje Zespołu Interdyscyplinarnego. Zdaniem zespołu przeprowadzającego kontrolę przewodniczący Zespołu Interdyscyplinarnego nie angażuje się w jego prace o czym świadczy chociażby sposób działalności grup roboczych. Ponadto scedowanie wszystkich zadań z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie na Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej doprowadziło do wymieszania kompetencji tych dwu

Karupa

jednostek. Osobą wyznaczoną przez Wójta do udziału w kontroli ze strony gminy był Kierownik GOPS w Pacanowie Pan Edward Wojniak, który nawet nie jest członkiem Zespołu Interdyscyplinarnego. Korespondencja dotycząca przeciwdziałania przemocy w Gminie Pacanów z innymi jednostkami działającymi w obszarze przeciwdziałania przemocy prowadzona jest również przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w imieniu Wójta Gminy (przesłanie dokumentacji, zaproszenie członków Zespołu Interdyscyplinarnego na jego posiedzenie itd.) [zał. Nr 9]. Ponadto, jak wynika to z wyjaśnień Pana Edwarda Wojniaka [zał. Nr 2], to Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej podejmował większość działań dotyczących osób i rodzin zagrożonych, bądź dotkniętych zjawiskiem przemocy w rodzinie. Działania te nie były wynikiem pracy Zespołu Interdyscyplinarnego, tzn. nie wynikały z opracowania indywidualnego planu pomocy, gdyż dla większości rodzin nie podjęto próby opracowania takiego planu (6 przypadków na 7 poddanych kontroli procedur).

Zgodnie z art. 9a ust. 9 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej zapewnia jedynie obsługę organizacyjno-techniczną zespołu interdyscyplinarnego i nie powinien prowadzić w sprawach objętych procedurą „Niebieskie Karty” korespondencji we własnym imieniu. Do kompetencji przewodniczącego Zespołu należy: reprezentowanie zespołu, otrzymuje on wszystkie „Niebieskie Karty” i w ciągu 3 dni powinien podjąć decyzję o ich skierowaniu do Zespołu Interdyscyplinarnego czy grupy roboczej, czyli zwołuje posiedzenie odpowiedniego podmiotu do rozpatrzenia danej sprawy.

Pracownicy ośrodka pomocy społecznej podejmują działania pomocowe na rzecz osób i rodzin dotkniętych przemocą w ramach własnych kompetencji, działania te powinny jednak wynikać z opracowanego przez zespół interdyscyplinarny/grupę roboczą indywidualnego planu pomocy i być skorelowane z działaniami innych służb.

Taki podział kompetencji nie ma miejsca w Gminie Pacanów.

Sposób prowadzenia procedury „Niebieskie Karty”

W okresie od 17 września 2013 roku do dnia kontroli do Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Pacanowie wpłynęło 20 „Niebieskich Kart”.

W tym okresie procedurę zakończono w 12 sprawach. Powodem zakończenia procedury były:

- Ustanie przemocy w rodzinie oraz uzasadnionego przypuszczenia o zaprzestaniu dalszego stosowania przemocy – 2 procedury;
- Rozstrzygnięcie o braku zasadności działań w ramach procedury „Niebieskie Karty” – 10 procedur [zał. nr 6].

Po przeprowadzeniu analizy dokumentacji procedur prowadzonych w oparciu o Niebieskie Karty syg.: K-II-1985/13 z 24.10.2013 r.; K-II-2231/13 z 27.11.2013 r.; K-II-186/14 z 2.02.2014 r.; K-II-207/14 z 4.02.2014 r.; K-II-669/14 z 6.04.2014 r.; K-II-873/14 z 12.05.2014 r.; oraz NK „A” z 2.10.2013 r. założoną przez pielęgniarkę środowiskową; NK „A” z 15.10.2013 r. założoną przez pracownika socjalnego, zespół kontrolny doszedł do poniższych wniosków.

Pozytywnym działaniem jest wzywianie na posiedzenia grupy roboczej osób doświadczających przemocy w rodzinie oraz osób stosujących przemocą w rodzinie w odrębnych terminach.

Koncept

W toku czynności kontrolnych stwierdzono jednak znacznie więcej działań niezgodnych z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz rozporządzeniem ministra pracy i polityki społecznej w sprawie procedury „Niebieska Karta”:

- Żadna z przeanalizowanych NK „A” nie posiada na ostatniej stronie daty jej otrzymania przez Przewodniczącego Zespołu. Co prawda istnieje możliwość dokonania oceny terminowości przekazania NK „A” przez wszczynającą procedurę, gdyż na piśmie przewodnim, do którego załączono NK „A” widnieje stempel Urzędu Gminy oraz data wpływu, jednakże nie jest to równoznaczne z datą otrzymania NK „A” przez Przewodniczącego Zespołu. Ponadto w aktach brak jest dokumentacji pozwalającej ocenić, czy przewodniczący w ciągu 3 dni od otrzymania NK „A” przekazał formularz NK „A” grupie roboczej lub członkom Zespołu;
- Dokumentacja spraw nie zawiera dokładnej diagnozy sytuacji życiowej rodziny. Informacje na temat danej rodziny często są fragmentaryczne, nie zawierają podstawowych danych np. wieku poszczególnych osób w rodzinie, liczby wszystkich członków rodziny, dokładnego ustalenia stopnia pokrewieństwa pomiędzy nimi (w sprawie K-II-207/14 w Niebieskiej Karcie „A” jako domniemanego sprawcę przemocy wskazano syna pokrzywdzonej kobiety, zaś na etapie zakończenia procedury w odpisie postanowienia prokuratury znak: Ds. 519/14 wskazano, że sprawca jest zięciem pokrzywdzonej kobiety). Brak podstawowych informacji na temat struktury rodziny, potencjalnych świadków przemocy, danych na temat specyfiki przemocy w rodzinie, zdaniem zespołu kontrolnego uniemożliwia określenie przez grupę roboczą podstawowych obszarów wsparcia nie tylko dla osoby, na rzecz której wszczęto procedurę ale również pozostałych osób w rodzinie, a tym samym uniemożliwia realizację kompleksowego i interdyscyplinarnego planu pomocy. Przeprowadzona diagnoza rodziny, w tym *historia przemocy* powinny stanowić podstawę do podjęcia decyzji w przedmiocie składu grupy roboczej, priorytetowych do zrealizowania działań, uwzględniających potrzeby osób dotkniętych przemocą, świadków przemocy etc.;
- Skład grup roboczych był niedostosowany do struktury i potrzeb danej rodziny [przykładowa procedura – zał. Nr 7]. Niezależnie od struktury rodziny (liczby osób w rodzinie, w tym osób małoletnich, niepełnosprawnych, instytucji zakładającej procedurę etc.), specyfiki występującej przemocy (czasu trwania przemocy, liczby poprzednich interwencji w rodzinie oraz konsekwencji z nich wynikających) w jej skład powoływano zawsze jedynie pracownika socjalnego i policjanta – przypisanych do danego rejonu. Pełniący funkcję Przewodniczącego Zespołu Krzysztof Naporowski – Przewodniczący GKRPA w pracę grup roboczych włączał się dopiero na etapie kończenia procedury w danej rodzinie. Wyjątek stanowiła sprawa prowadzona w oparciu o NK „A” syg. K-II-207/14 i K-II-669/14, w której do grupy roboczej włączono przedstawiciela GKRPA – Pana Edwarda Wojniaka (Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej w Pacanowie). Stały skład tak nielicznej grupy roboczej wykluczał możliwość zaplanowania kompleksowego i interdyscyplinarnego planu pomocy z uwagi na brak angażowania w pracę z rodziną pozostałych ustawowo zobowiązanych do w/w działania przedstawicieli poszczególnych instytucji, specjalistów w dziedzinie przeciwdziałania przemocy odpowiadających potrzebom rodziny;

- Zaproszenia na posiedzenia grupy z udziałem osób doświadczających przemocy odbierały osoby nieuprawnione – członkowie rodziny (K-II-207/14), w tym osoby, co do których powzięto podejrzenie, że stosują przemoc, co może doprowadzić do eskalacji przemocy i stanowi realne zagrożenie dla osób doznających przemocy (K-II-186/14). Ponadto po zakończeniu procedury w sprawie K-II-186/14 do osoby doznającej przemocy w rodzinie wystosowano pismo informujące o zakończeniu działań, którego odbiór pokwitował sprawca przemocy. Zdaniem zespołu kontrolnego jest to niedopuszczalne. Konieczne jest – mając na uwadze bezpieczeństwo osób doznających przemocy – przekazywać w/w korespondencję w postaci listów poleconych ze zwrotnym potwierdzeniem odbioru z dopiskiem: *do rąk własnych adresata*. Pozwoli to uniknąć wglądu domniemyanych sprawców przemocy w korespondencję skierowaną do osób doświadczających przemocy i uniknąć narażania osób pokrzywdzonych na dodatkowe niebezpieczeństwo ze strony sprawców;
- W sprawach K-II-186/14, K-II-207/14 formularze Niebieskich Kart „C” nie zawierają na ostatniej stronie podpisu przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego. Ponadto na NK „C” w sprawie K-II-207/14 jako data wypełnienia formularza widnieje 23.05.1959 r;
- Tylko w niektórych przypadkach w ramach opracowanego planu pomocy (NK „C” pkt. VII) uwzględniono okresową ocenę sytuacji życiowej osób objętych procedurą oraz wskazano częstotliwość jej prowadzenia (sprawa:K-II-207/14). W sprawach K-II-186/14, K-II-873/14 akta nie zawierają informacji na temat monitorowania sytuacji rodzin, pomimo, iż sprawcy nadużywali alkoholu, a pod jego wpływem stawali się agresywni, wobec osób doznających przemocy dopuszczali się również gróźb karalnych – które w opinii pokrzywdzonych były realne do spełnienia, ponadto w momencie interwencji stawiali opór funkcjonariuszom, co skutkowało zastosowaniem środków przymusu bezpośredniego w postaci użycia siły fizycznej, kajdanek, etc. oraz zatrzymania w policyjnym pomieszczeniu dla osób zatrzymanych do wytrzeźwienia. Brak monitorowania stanu bezpieczeństwa osób objętych procedurą w powyższych przypadkach jest niedopuszczalny. Monitorowanie sytuacji rodzin objętych procedurą zgodnie z art. 9b ust. 3 pkt. 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie należy do obowiązkowych zadań grup roboczych. Nie jest to działanie fakultatywne, zatem grupa robocza nie może zdecydować o rezygnacji z prowadzenia monitoringu. W dokumentacji procedur prowadzonych przez Zespół Interdyscyplinarny w Pacanowie brak jest notatek sporządzanych przez funkcjonariuszy policji w związku z realizacją w/w działania. Regularne wizyty monitorujące powinny stanowić podstawę weryfikacji planu pomocy określonej w pkt. VIII Niebieskiej Karty „C”. W przypadku stwierdzenia w toku monitoringu, iż zaplanowane przez grupę roboczą działania nie przynoszą oczekiwanych efektów należy zmodyfikować plan pomocy;
- Wypełnione formularze NK „D” na ostatniej stronie nie mają podpisu Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego;
- Protokół zakończenia procedury dołączany do akt w sprawie K-II-207/14 nie zawiera opisu działań podjętych w ramach procedury, co powoduje iż jest on niezgodny z wymogami określonymi w §18.2 Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury Niebieskie Karty oraz wzorów formularza Niebieska Karta [zał. Nr 8]. Ponadto procedurę w w/w sprawie zakończono w sposób sprzeczny

Konuje

- z obowiązującym prawem, tj. na podstawie *sugestii pokrzywdzonej*, zawartej w uprzednio wypełnionym przez nią oświadczeniu. W oświadczeniu pokrzywdzona wnioskuje o zakończenie monitoringu sytuacji w rodzinie [zał. Nr 8]. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nie przewiduje kończenia procedury na wniosek osób nią objętych;
- Podstawy zakończenia procedury, wynikające z §18.1 Rozporządzenia w sprawie NK, na które powołuje się grupa robocza w protokołach często są sprzeczne ze stanem faktycznym. W sprawie K-II-186/14 procedurę zakończono z uwagi na brak zasadności jej dalszego prowadzenia, mimo iż sprawca uznał fakt stosowania przemocy, jak również złożył deklarację uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym prowadzonym przez PCPR w Busku Zdroju. Procedurę zakończono bez zweryfikowania czy sprawca przystąpił do programu i go zrealizował. Procedurę prowadzoną w oparciu o NK „A” o sygn. K-II-207/14 również zakończono z uwagi na rozstrzygnięcie o braku zasadności podejmowania działań w ramach procedury Niebieskie Karty na podstawie wniosku o zakończenie działań złożonego przez osobę doznającą przemocy w rodzinie;
 - Zespół Interdyscyplinarny kończy procedury nie mając do tego żadnych podstaw, bez podejmowania działań zmierzających do ustalenia sytuacji faktycznej rodziny w której została założona Niebieska Karta:
 - NK „A” założona w dniu 15 października 2013 r. przez pracownika socjalnego – niedbale wypełniono NK „D” i sprawę 28 października przesłano do prokuratury. 26 listopada 2013 r. Prokuratura wydała Postanowienie o odmowie wszczęcia dochodzenia ze względu na brak materiałów dowodowych. Na podstawie Postanowienia Prokuratury Zespół Interdyscyplinarny zakończył procedurę 2 grudnia 2013 r. W całym tym okresie nie podejmowano żadnych działań na rzecz rodziny, nie prowadzono nawet monitoringu sytuacji;
 - NK „A” o sygn. K-II-2231/13 została zakończona bez podejmowania jakichkolwiek działań ze strony zespołu na podstawie Oświadczenia osoby, która mogła doświadczać przemocy;
 - Zgodnie z zaleceniami pokontrolnymi wydanymi przez Wojewodę, z uwagi na długą nieobecność przewodniczącego, Zespół Interdyscyplinarny na posiedzeniu 10 października 2013 r. upoważnił do pełnienia jego obowiązków, w okresie do 30 marca 2014 r., Panią Joannę Kaczor. Pomimo upływu ważności zastępstwa w/w przedstawiciel GOPS w imieniu Przewodniczącego prowadził korespondencję z innymi służbami i osobami objętymi procedurą Niebieskie Karty. Niektóre dokumenty Zespołu Interdyscyplinarnego w dalszym ciągu podpisywał także Kierownik Ośrodka Pomocy Społecznej Pan Edward Wojniak;
 - W opinii zespołu kontrolnego Pan Krzysztof Naporowski nie wywiązuje się należycie z nałożonej na niego funkcji Przewodniczącego Zespołu. Dla każdej sprawy tworzy stałą grupę roboczą składającą się jedynie z pracownika socjalnego i policjanta, nie potwierdza on otrzymania NK „A”, nie weryfikuje zawartości formularzy NK „C”, nie podpisuje formularzy NK „D”, ponadto wraz z grupą roboczą podejmuje decyzję o zakończeniu procedury na wniosek osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Przewodniczący nie pełni funkcji organizacyjnej prac zespołu, nie nadzoruje też prac grup roboczych i nie dba o przestrzeganie przepisów prawa w zakresie realizacji procedury „Niebieskie Karty”.

VI. Wnioski z przeprowadzonej kontroli:

1. Gmina Pacanów nie zrealizowała zaleceń pokontrolnych wydanych przez Wojewodę Świętokrzyskiego w dniu 30 października 2013 r., dotyczących dostosowania zapisów Zarządzenia Wójta o powołaniu członków Zespołu Interdyscyplinarnego do przepisów obowiązującego prawa oraz realizacji procedury „Niebieskie Karty” zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Pracy i Polityki Społecznej, Osobą odpowiedzialną za brak realizacji zaleceń pokontrolnych, jako kierownik jednostki kontrolowanej oraz osoba odpowiedzialna bezpośrednio za realizację jednego z zaleceń, jest Pan Wiesław Skop – Wójt Gminy Pacanów;
2. Pan Krzysztof Naporowski nie wywiązuje się należycie z nałożonej na niego funkcji Przewodniczącego Zespołu: nie potwierdza otrzymania NK „A”, nie weryfikuje zawartości formularzy NK „C”, nie podpisuje formularzy NK „D”, ponadto wraz z grupą roboczą podejmuje decyzję o zakończeniu procedury na wniosek osób dotkniętych przemocą w rodzinie. Przewodniczący nie pełni funkcji organizacyjnej prac zespołu, nie nadzoruje też prac grup roboczych i nie dba o przestrzeganie przepisów prawa w zakresie realizacji procedury „Niebieskie Karty”.
3. Pomimo upływu ważności upoważnienia do pełnienia obowiązków Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego Pani Joanna Kaczor w imieniu Przewodniczącego w dalszym ciągu prowadzi korespondencję z innymi służbami i osobami objętymi procedurą Niebieskie Karty;
4. Po przeprowadzeniu analizy dokumentacji procedur prowadzonych w oparciu o Niebieskie Karty syg.: K-II-1985/13 z 24.10.2013 r.; K-II-2231/13 z 27.11.2013 r.; K-II-186/14 z 2.02.2014 r.; K-II-207/14 z 4.02.2014 r.; K-II-669/14 z 6.04.2014 r.; K-II-873/14 z 12.05.2014 r.; oraz NK „A” z 2.10.2013 r. założoną przez pielęgniarkę środowiskową; NK „A” z 15.10.2013 r. założoną przez pracownika socjalnego, zespół kontrolny stwierdził, że procedura Niebieskie Karty w dalszym ciągu nie jest prowadzona zgodnie ze standardami określonymi w Rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 13 września 2011 roku w sprawie procedury Niebieskie Karty oraz wzorów formularza Niebieska Karta, w szczególności dotyczy to: braku przeprowadzania wnikliwej diagnozy przemocy w rodzinie oraz planowania i wdrażania działań pomocowych ukierunkowanych na poprawę sytuacji rodzin dotkniętych zjawiskiem przemocy w rodzinie;
5. W okresie objętym kontrolą tj. od 1 stycznia 2013 r. do 21 lipca 2014 r. Gmina nie realizowała Programu wynikającego z art. 6 ust. 2 pkt. znowelizowanej w 2010 roku ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
6. W okresie kontroli działania edukacyjne, ukierunkowane na wzmocnienie kompetencji opiekuńczo – wychowawczych rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą, o których mowa w art. 6 ust. 2 pkt 2 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie nie były realizowane. Kwalifikowanie rodzin do udziału w działaniach, o których mowa w art. 6 ust. 2 pkt. 2 powinna poprzedzać diagnoza identyfikująca rodziny, w których przemoc jeszcze nie występuje, potencjalnie zagrożone tym zjawiskiem z uwagi na towarzyszące im inne problemy społeczne;
7. Gmina do dnia kontroli nie dysponowała ośrodkiem wsparcia dla osób dotkniętych przemocą w rodzinie. W przypadku takiej konieczności uzyskanie schronienia poza

Konieczne

miejszem zamieszkania dla osoby dotkniętej przemocą będzie wiązać się ze zmianą środowiska i dotychczasowego stylu życia spowodowanymi m. in. długotrwałymi dojazdami do pracy bądź szkoły lub całkowitą rezygnacją z dotychczasowego zatrudnienia, koniecznością zmiany szkoły, utratą kontaktu z krewnymi;

8. W okresie kontroli zaszła konieczność zapewnienia ochrony osobie doświadczającej przemocy w rodzinie poprzez odizolowanie jej od sprawcy. Osoba ta z uwagi na niepełnosprawność intelektualną umieszczona została w Domu Pomocy Społecznej. Decyzja umieszczenia kobiety w DPS przez Zespół Interdyscyplinarny potwierdzona została orzeczeniem sądu. Zdaniem zespołu kontrolnego należało rozważyć możliwość zapewnienia tej osobie wsparcia w innej formie (np. mieszkanie chronione i ŚDS), tak aby mogła ona nadal funkcjonować w środowisku. Działanie takie uzasadnione jest nie tylko dobrem osoby doznającej przemocy, ale także jest zasadne ze względów ekonomicznych dla gminy;
9. W toku kontroli, na podstawie sprawozdania jednorazowego w CAS o symbolu: PS.VI.O.DZ.2014 za okres I-XII 2013 r. oraz wyjaśnień Kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej Pana Edwarda Wojniaka ustalono, iż w okresie poddanym ocenie na terenie Gminy prowadzono interwencje w trybie art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, których konsekwencją było odebranie przez pracowników socjalnych dziecka z rodziny dotkniętej przemocą. Szesnastoletnia dziewczynka została umieszczona w placówce na pięć miesięcy. Po tym okresie, ze względu na poprawę sytuacji w rodzinie i podjęcie leczenia przez matkę, dziecko mogło wrócić do rodziny biologicznej;
10. W okresie objętym kontrolą zespół uczestniczył w posiedzeniach w dniach: (4.X.2013 r., 2.XII.2013 r., 24.II.2014 r. oraz 26.V.2014 r.) spełniając tym samym wymóg określony w art. 9a pkt. 7 ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie;
11. Pomimo śmierci jednego z członków zespołu interdyscyplinarnego – Pana Witolda Ksenia w dniu 3 października 2013 r. do dnia kontroli nie zmieniono zarządzenia w sprawie powołania zespołu interdyscyplinarnego;
12. Pomimo, iż Pani Lucyna Karamara została formalnie wyznaczona przez Prezesa Sądu Rejonowego w Busku Zdroju (pismo Nr Prez. Adm. 5101-8/12 z dnia 16 stycznia 2012 r.) do prac w Zespole Interdyscyplinarnym, nie wzięła udziału w ani jednym jego posiedzeniu ze względu na brak zgody Prezesa Sądu na delegowanie w/w do pracy w Zespole;

Na podstawie ustaleń kontroli działalność kontrolowanej jednostki ocenia się **negatywnie**. W czasie kontroli stwierdzono szereg nieprawidłowości stanowiących naruszenie obowiązujących przepisów prawa. Liczba i skala nieprawidłowości świadczy o nierzetelności i braku wiedzy z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. Zespół Interdyscyplinarny w Gminie Pacanów nie tylko nie udziela rzeczywistej pomocy osobom doznającym przemocy, ale w niektórych przypadkach naraża je swymi działaniami na dodatkowe niebezpieczeństwo. Jego członkowie ignorują zjawisko przemocy, potrzeby osób dotkniętych przemocą oraz jej świadków, kończąc pochopnie i bezpodstawnie procedurę „Niebieskie Karty”.

Celem działalności zespołu interdyscyplinarnego powinno być niesienie jak najefektywniejszej pomocy osobom doznającym przemocy. Władze gminy powinny dołożyć wszelkich starań, aby usprawnić jego pracę i budować zaufanie społeczne wobec jego działań, zarówno wśród fachowców pracujących na terenie gminy, osób i rodzin korzystających z pomocy

Kowalska

zespołu jak i całej społeczności lokalnej. W związku z powyższym w skład Zespołu powinny powołane być osoby, których kompetencje gwarantują profesjonalne opracowanie i realizację zarówno indywidualnych planów pomocy poszczególnym rodzinom borykającym się z problemem przemocy w rodzinie, jak i projektu kształtowania lokalnej polityki przeciwdziałania przemocy w rodzinie dla władz samorządu gminnego. Osoby te powinny ustawicznie podnosić swoje kwalifikacje w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zarówno poprzez zdobycie bezcennego doświadczenia jak i uczestnictwo w różnych szkoleniach.

VII. Ustaleń kontroli dokonano w oparciu o:

– sprawdzoną dokumentację, sprawozdania w Statystycznej Aplikacji Centralnej oraz informacje i wyjaśnienia udzielone przez kierownika Ośrodka Pomocy Społecznej Pana Edwarda Wojniaka.

Treść protokołu i wnioski wynikające z kontroli omówiono z kierownikiem Ośrodka Pomocy Społecznej.

VIII. Pouczenie o prawie i terminie zgłoszenia zastrzeżeń do ustaleń zawartych w protokole kontroli oraz o prawie do odmowy podpisania protokołu:

Kierownik jednostki podlegającej kontroli może odmówić podpisania protokołu kontroli, składając w terminie 7 dni od dnia jego otrzymania, wyjaśnienie przyczyny tej odmowy. Odmowa podpisania protokołu kontroli nie stanowi przeszkody do podpisania protokołu przez zespół inspektorów i sporządzenia zaleceń pokontrolnych. Kierownikowi jednostki podlegającej kontroli przysługuje prawo zgłoszenia, przed podpisaniem protokołu kontroli, umotywowanych zastrzeżeń dotyczących ustaleń zawartych w protokole. Zastrzeżenia zgłasza się na piśmie do dyrektora właściwego, do spraw pomocy społecznej wydziału urzędu wojewódzkiego w terminie 7 dni od dnia otrzymania protokołu. W przypadku zgłoszenia zastrzeżeń do protokołu kontroli, termin odmowy podpisania protokołu wraz z podaniem jej przyczyn biegnie od dnia doręczenia kierownikowi jednostki podlegającej kontroli stanowiska dyrektora właściwego do spraw pomocy społecznej wydziału urzędu wojewódzkiego wobec zastrzeżeń. Pisemne zastrzeżenia do ustaleń zawartych w protokole kontroli są poddawane analizie przez kontrolujący daną jednostkę zespół inspektorów (§ 16 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 23 marca 2005 r. w sprawie nadzoru i kontroli w pomocy społecznej Dz. U. nr 61 poz. 543).

Protokół sporządzono w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach, jeden egzemplarz za poświadczaniem odbioru otrzymuje Kierownik jednostki podlegającej kontroli, drugi włącza się do akt kontroli.

Protokół podpisali:

Kielce, dn. 1.08.2014r.

Data podpisania protokołu 18.08.2014

Ze strony kontrolującej:

J. Szczęsny.....

Korupie Anna.....

Ze strony kontrolowanej: **RZĄD GMINY**
28-133 Pacanów
ul Rynek 15, woj. świętokrzyskie
tel. 41 3765403, fax 41 3765980
NIP 655-11-84-418 Regon 000548710

WÓJT GMINY

mgr Wiesław Skop.....